

U-I-40/06

Datum odločbe: 11. 10. 2006

Področje: ureditev lovske pravice

Izrek: Drugi odstavek 163. člena Zakona o varstvu okolja in tretja alineja prvega odstavka 5. člena Zakona o gozdovih nista v neskladju z Ustavo.

Datum predpisa: /

Dodatno: /

Odločitev: **soglasno 9:0; število PLM 0, število OLM 0**

SAMO ZA: Čebulj, Fišer, Janko, Krisper Kramberger, Modrijan, Ribičič, Škrk, Tratnik, Wedam Lukić

VEZANOST: odločba št. U-I-98/04

POVZETEK ZADEVE:

Pobudnica je izpodbijala določbi Zakona o varstvu okolja in Zakona o gozdovih. Zakon o varstvu okolja je predpisoval, da je divjad lastnina države. Pobudnica je menila, da je divjad, ki se nahaja na zemljišču, povezana z zemljiščem in je ni mogoče obravnavati ločeno od lastninske pravice na zemljišču, zato ureditev, pri kateri je divjad v državni lasti, krši pravico do zasebne lastnine, določeno v 33. členu Ustave. Prav tako krši pravico do zasebne lastnine določba Zakona o gozdovih, ki daje vsakomur pravico lova v tujem gozdu.

Ustavno sodišče je poudarilo, da v veljavni slovenski pravni ureditvi šteje divjad za samostojno premično stvar. Dejstvo, da divjad za svoje gibanje uporablja zemljišče in jo je mogoče upleniti samo z uporabo zemljišča, ne pomeni, da je neločljivo povezana z zemljiščem, na katerem se nahaja. Družbeni razvoj, spremenjeni vrednostni sistem in zavedanje o pomenu zdravega življenjskega okolja in ohranjanja narave so povzročili, da temeljna funkcija divjadi ni v zadovoljevanju gospodarsko-ekonomskih interesov kmetijstva in gozdarstva, temveč je divjad del okolja, ki mora biti varovano tako, da so ohranjeni dolgoročni pogoji za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja. Zaradi takšne funkcije divjadi za okolje je divjad dobila status naravnega bogastva. Zakonodajalec mora pri določanju vsebine lastninske pravice na posameznih dobrinah upoštevati družbene spremembe. Glede na to je zakonodajalec s tem, ko je v drugem odstavku 163. člena Zakona o varstvu okolja določil, da je divjad v državni lasti in ne nikogaršnja stvar, ravnal v skladu s pooblastili, ki izhajajo iz 5. in 70. člena Ustave. Zato z ureditvijo v drugem odstavku 163. člena Zakona o varstvu okolja ni posegel v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave.

V zvezi z očitkom, da Zakon o gozdovih nalaga lastnikom gozdov, da morajo dovoliti lov v svojem gozdu, je Ustavno sodišče moralo presoditi, ali je ta obveznost lastnikov gozdov še v mejah določitve načina uživanja lastnine ali so te obveznosti takšne narave, da že pomenijo poseg v pravico do zasebne lastnine. Lastniki zemljišč niso dolžni na svojem zemljišču trpeti samo izvrševanja lova, temveč morajo dopustiti izvrševanje lovske pravice (ukrepov, povezanih s trajnostnim upravljanjem z divjadjo). Glede na obseg uporabe gozdov za izvrševanje lovske pravice nelastnikov in obseg omejitev, ki so naložene lastnikom zemljišč pri uporabi njihovih zemljišč, obveznost lastnikov gozdov, da dopustijo izvrševanje lovske pravice v svojih gozdovih, ni več v mejah določitve načina uživanja lastnine, temveč so obveznosti in omejitve lastnikov gozdov že takšne narave, da pomenijo poseg v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave. Zakonodajalec je že na podlagi ustavnih določb moral z zakonom določiti način in pogoje za upravljanje z divjadjo, tako da bo zagotovljeno zdravo življenjsko okolje (tj. ustavno dopusten cilj). Ker upravljanje z divjadjo brez uporabe zemljišč in gozdov ni mogoče in obsega številne strokovne naloge, za katere je potrebno posebno znanje s področja divjadi, je Ustavno sodišče ocenilo, da je obveznost lastnikov zemljišč, da dopustijo uporabo svojih zemljišč usposobljenim osebam za izvrševanje lovske pravice, nujen in primeren ukrep za dosego ustavno

varovanih ciljev. Ugotovilo je, da koristi, ki jih prinaša izvrševanje lovske pravice na način, določen z Zakonom o divjadi in lovstvu, s katerim se zagotavlja varovanje naravne dobrine, odtehta težo posega v pravico lastnikov zemljišč in gozdov. Zato tretja alineja prvega odstavka 5. člena Zakona o gozdovih ni v neskladju z Ustavo.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S			PS
ZA: vsi ostali	1	1	1		

Odločba:

V obravnavanem primeru je prisotna ekonomska dimenzija, ki se vidi prek celotne obrazložitve Ustavnega sodišča. Gre namreč za vprašanje lastnine; ali je divjad last lastnika zemljišča, kjer se nahaja, ali državna lastnina. Ustavno sodišče pritrdi zakonodajalcu, ko ugotovi, da je divjad samostojna premična stvar, ki ni neločljivo povezana z zemljiščem, na katerem se nahaja. Opredelitev divjadi za lastnino države s statusom naravnega bogastva, je prikaz ekonomske dimenzije. Nadalje je ekonomska dimenzija prisotna tudi, ko Ustavno sodišče presoja ustavnost določbe Zakona o gozdovih, ki nalaga lastnikom gozdov, da morajo dovoliti lov v svojem gozdu. Odločba primeroma navaja izvajanje dejavnosti, ki jih morajo na svojem zemljišču trpeti lastniki zemljišč, hkrati so jim naložene tudi določene obveznosti in prepovedana določena ravnanja pri uporabi svojega zemljišča. Lastniki zemljišč in gozdov ne smejo svobodno loviti in si prilaščati divjadi na svojem zemljišču. Ustavno sodišče sicer pove, da gre v takem primeru za poseg v pravico do zasebne lastnine, vendar je ta poseg dopusten, ker koristi, ki jih prinaša izvrševanje lovske pravice na način, s katerim se zagotavlja varovanje naravne dobrine, odtehta težo posega v pravico lastnikov zemljišč in gozdov. Pozicija 3 bi bila uravnoteženost odločitve Ustavnega sodišča, tu se tehtanje premakne v smeri pozicije 2 (pozicija 1 ni prisotna, ker imajo tudi lastniki zemljišč in gozdov v primerih obveznosti, ki so jim naložene zaradi izvrševanja lovske pravice, nekatere mehanizme, npr. pravico do odškodnine, pravico do udejstvovanja v lovu pod zakonskimi pogoji, itd.). Obstaja zasebna lastnina z obsežno državno intervencijo in regulacijo. Torej **pozicija 2**.

Nasprotna odločitev:

Ustavno sodišče bi tehtnico nagnilo v smeri popolne zaščite pravice do zasebne lastnine, brez intervencije države, in to kljub temu, da gre za urejanje področja varstva okolja, za zdravo življenjsko okolje, in da ima divjad status naravnega bogastva. **Pozicija 5**.

Ni družbene dimenzije.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe					nerazdeljeno
ZA: vsi ostali					

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS			S	
ZA: vsi ostali			1	1	1

Odločba:

Ustavno sodišče s svojo odločitvijo, da izpodbijani zakonski določbi nista v neskladju z Ustavo, ohrani v veljavi ureditev, ki jo je zakonodajalec sprejel in za katero oceni, da sledi družbenemu razvoju, spremembam vrednostnega sistema, pomenu zdravega življenjskega okolja in ohranjanja narave. To bi bila pozicija 5. Ustavno sodišče pri presoji sorazmernosti tehta potrebo po izvrševanju lovske pravice zaradi varovanja naravnega bogastva in težo posega v pravico do zasebne lastnine. Če bi bil rezultat tehtanja uravnotežen, bi šlo za pozicijo 3. Vendar Ustavno sodišče ugotovi, da koristi, ki jih prinaša izvrševanje lovske pravice na način, s katerim se zagotavlja varovanje naravne dobrine, odtehtajo težo posega v pravico lastnikov zemljišč in gozdov. S tem Ustavno sodišče ohrani veljavno ureditev v prid avtoritete države, svoboda posameznika je v podrejenem položaju, vendar z možnostmi, da se mu denimo povrne povzročena škoda. Zato **pozicija 4.**

Nasprotna odločitev:

Ustavno sodišče bi v nasprotnem primeru poseglo v izpodbijano ureditev, ugotovilo bi, da je ta ureditev v neskladju z Ustavo. Takšna odločitev pa bi pripeljala do spremenjene ureditve, v kateri bi se prednost dala lastnikom zemljišč in gozdov, zaščitila bi se njihova pravica do zasebne lastnine (tudi pred splošnimi družbenimi cilji, kot so zdravo življenjsko okolje, varstvo naravnega bogastva). **Pozicija 1.**

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	Omemba Konvencije o biološki raznovrstnosti (9. točka obrazložitve), sicer ni sklicevanja na tuji prakso ali tuje ureditve.

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	Vlada ni podala mnenja.

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	Državni zbor ni odgovoril na pobudo.